

IN NOMINE JESU!

DISSERTATIO THEOLOGICA,
DE VIII.

SYNCRETISMO
PSEUDO-APOSTO-
LICO.

QUAM
DEI O. M. Auxilio.

In Regiâ Academiâ Aboënsi,

Cum consensu Reverendæ Facultatis Theologicae

P R Ä S I D E

ENEVALDO SVENON. Q. G. A.

SS. Theol. Doct. Prof. Prim. & Pastore Urbis: nec non
h. t. Reg. Alumnorum Inspectore:

DEFENDENDAM ELEGIT

BENEDICTUS LUDENIUS

Westro-Gothus.

In Audit. Max. ad diem 23. Maij. A. X. 15090 vias
M. DG. LXXIV.

A B O Æ,

Excusa à PETRO HANSONIO Acad. Typog.

Plurimum Reverendo & doctissimo VIRO.

Dn. M: ANDREÆ OMOENIO Ecclesiæ Cathedralis Scar: Pastori & Archipræposito Meritissimo, cōsistorij ibidem Eccles: Seniori, Mecœnati & Patrono meo magno, reverenter suscipiendo ac summè devenerando.

UT ET

Plurimum Reverendis, Clarissimis, eruditione & experientia conspicuis VIRIS,

D. M. Pastoribus Meritissimis, Consistorij Scar: Adfessoribus & Gymn: Lectoribus fidelissimis, promotoribus, fautoribus, ut indubitatissimis, ita quovis reverentiæ titulo ætatem colendis.

Nec Non

Reverendis, Humanissimis atq; Specatissimis DOMINIS

D. M. ESAIÆ NEZÆNIO, Dn. JONÆ LECHANDRO Pastor in Diætshårt Meritissimo, ut olim præceptor fidelissimo, ita nunc promotori perpetua reverentiæ colendo.

Pastori in Betterna fidelissimo, benefactori honoratissimo.

Dn. ABRAHAMO LECHANDRO Pastor in Eckåsa gravissimo, Fautor meo maxime venerando.

Dn. CHRISTOPHERO Entellus Inspector i redituum Lib: Bar: Gustavi Kurczjuxta Aimala per assiduo,

Dn. ANDREÆ N. Pastor in Hal- iunga Vigilantissimo, consangvi-

Dn. OLAVO PETRI Prætori juxta Gråfjord fidelissimo bene

nio meo summopere honorando.

factori mio honorando.

Vobis Reverendi & Prudentissimi Viri, ut Mecœnatis, promotoribus & Fauto-
ribus meis propensissimis: Disp. hanc Theologicam, partim in debitæ
Reverentiæ ac grati animi signum, partim etiam in ulteriore pro-
motionis nec non amoris sinceri atq; favoris spem, Reverenter & offis-
ciose dedico & offero.

BENEDICTUS LUDENIUS.

De Syncretismis Novi Te-

stamenti, quorum primus erat Pseu-
do-Apostolicus.

773
D I S P . V I I I .
R E S P .
B E N E D I C T O
L U D E N I O ,
W e s t r o . G o t h o ,

§. 1.

Primi in Testamento Novo confusores Religionum & turbatores Ecclesiae Dei erant *Pseudo-Apostoli*, a. Gente Iudei conversi, qui docendi studio arrepto docuerunt necessitatem Circumcisionis ad salutem in vaniloquijs, Act. 15. 1. 1. Tim. 1: 6. Tit. 1: 10. *B.* *Studio Αὐθεωπόδελοι*, Gal. 1: 10. εἰρηνόφιες, qui intempestivam & ventriloquam pacem cum ceteris iudeis non dum conversis, sectabantur, hostes Crucis Christi, Gal. 6: 12. Phil. 3: 17. *y.* *Dogmate Συγκεντίζοντες*, permixti Evangelijcum lege, Christi cum Mose, adeoq; novi Evangelii prædicatores, inversores & turbatores Evangelii Christi, Gal. 1: 6. & 7. Libertatis Christianæ exploratores, ad impositionem novi jugi Gal. 2: 4. Fascinatores c. 3: 1. hoc inventum coalitionis utriusq; gentis, circumcisæ & incircumcisæ maximè opportunū fore arbitrati. Censuerunt igitur ad salutem necessariā esse, post acceptam gratiam Evangelii, observationem legis non solum Ceremonialis, sed & moralis, Gal. 4: 9. 10. c. 5: 14. Act. 15: 1. Hinc ora est justitia mixta, Evanglico legalis, quæ tamen interpretative merè legalis fuit, juxta veritatem Apostolicam, Gal. 5: 4. *Christus factus est vobis otiosus, quicung per legem justificabimini, et gratia excidisti.* Conf. B. Dn. D. Danhaw. in Myſt. & Christeide.

§. 2. Non pudet me adscribere integrum B. Dn. D. Martini Lutheri nostri præfationem in aureum Comment. ejus in Epist. Pauli ad Galatas, ut inde q. ex speculo resplendeat Necesis ad salutem æternam tenendi articulum de justificatione & Salvatione per solam Fidem in Christum, integrum & intemeratum, sine omni adulteratione per B. opera nostra. Ubi singula verba singula pondera sunt.

S. 3. PRÆFATIO D. MARTINI LUTHERI in
Epistolam ad Galatas. Vix ipse credo, tām verbosum
fuisse me, cum enarrarem publicē hanc sancti Pauli ad Galas-
tas Epistolam, quām hic me libellus exhibet. Et tamen sen-
tio meas cogitationes esse omnes, quas in hoc scripto, per fra-
tres tanta diligentia signatas reperio, ut fateri cogar, vel o-
mnia, vel etiam plura fortasse, in istā Publicā tractatione à me
esse dicta. Nam in corde meo iste unus regnat articulus, scilicet
Fides Christi: Ex quo, per quem & in quem, omnes mæ,
diu noctuque; fluunt & refluxunt Theologicæ cogitationes. Nec
te neñ comprehendisse me experior de tantæ altitudinis, Latit.
profunditatis sapientiæ nisi infirmas & pauperes quasda primi-
tias, & veluti fragmenta. Unde & pudet in tantum Apostolum
& Organum Electum Dei, meas tām egenas & frigidas com-
mentationes edi. Nisi quod ipsum pudorem depudere cogit
& impudenter audacem esse, infinita & horribilis prophana-
tio & abominatio, quæ in Ecclesiâ Dei semper favevit & favit
hodie non cessat, adversus unicam hanc & solidam petram,
quam nos Justificationis locun dicimus. Hoc est, quomodo,
non per nos ipsos: haud dubiè neque; per nostra opera: quæminus
sunt quam nos ipsi: Sed per alienum auxilium, per filium uni-
genitum Dei, Iesum Christum, simus à peccato, morte, diabolo,
redempti & vitâ æternâ donati. Vexavit hanc Petram Satan
in Paradiſo, quando primis parentibus persuasit, ut propriâ
sapientiæ & virute Deo similes fierent, relictâ fide in Deum,
qui vitam dederat & duraturam promiserat. Mox propter
eandem, ille mendax & homicida, sui similis semper futurus,
impulit Fratrem in fratricidium, nulla causâ, nisi quod frater
pius fide præstantiorem hostiam obtulisset, & ipse impius ope-
ra sua sine fide offerens Deo non placuisset. Secuta est postea
contra eandem fidem, perpetua persecutio Satanæ per filios
Cain

Cain intolerabilis, donec diluvio cogeretur Deus semel orbem
 purgare, & fidei ac iustitiae præconem Noë defendere. Tamen
 Satan nihilominus suum semen in Ham tertio filio Noë reti-
 nuit. Sed quis referat omnia? Totus mundus posthæc con-
 tra hanc fidem insanivit, infinitis repertis Idolis & religioni-
 bus. Quibus unusquisq;;, ut Paulus ait, suâ viâ incessit, sperans
 sese operibus suis, alii Deum, alii Deam, alii Deos, alii Deas pla-
 care, hoc est, sine alieno auxilio Christi, suo proprio opere,
 sese redimere à malis & peccatis. Ut hæc omnia satis testantur
 etiam gentium facta & scripta. Sed nihil isti sunt ad populum
 illum Dei Israël seu Synagogam, qui præ cæteris donati fue-
 runt, non solum certâ promissione patrum, deinde lege divi-
 nitus per angelos traditâ: sed etiam semper præsentibus Pro-
 phetarum dictis, miraculis, exemplis, certificati. Et tamen
 inter eos sic profecit Satan, id est, Iustitiæ propriæ furor, ut
 post omnes Prophetas, ipsum etiam Filium Dei, sibi promis-
 sum Messiam, occiderent, eâdem scilicet causâ, quod doce-
 rent, gratiâ Dei, non Iustitiâ nostrâ homines Deo placere.
 Et est hæc summa propositio diaboli & Mundi ab initio: Nos
 non volumus malefacere videri, sed quæcunq; facimus, hoc
 debet Deus probare, & omnes ejus Prophetæ consentire, quod
 si non fecerint, moriantur. Pereat Habel, vivat Cain. Hæc
 esto lex nostra. Et fit ita. In Ecclesiâ vero gentium res acta
 est & agitur seria, ut Synagogæ furor merito ludus fuisse videa-
 tur. Nam illi Christum suum (ut Paulus ait) non cognove-
 runt; ideo Dominum gloriæ crucifixerunt. Sed gentium Eccle-
 sia accipit & confitetur Christum esse Filium Dei, factum ju-
 stitiam nostram, & ea palam cantat & legit & doeet. Et hæc
 stante confessione, occidunt tamen illi ipsi, qui volunt esse Ec-
 clesia, perseqvuntur, sæviunt in eos, qui nihil aliud credunt, do-
 cent, faciunt, quam quod Christus sit hoc ipsum, quod ipso et

ore & facto simulato fateri coguntur: Nam sub nomine Christi hodie regnant. Quod Regnum, si sine Christi nomine possent tenere, talem foris eum ostenderent, qualem in corde habent. Habent autem eum longè inferiorem quam Judæi, qui eum saltēm putant esse *Thola*, hoc est, Latronem in crucem merito actum. Nostri vero pro fabula, tanquam aliquod fictum Numen apud Gentes, sicuti videre est Romæ in curiâ Papæ, ac propè in totâ Italâ. Quia igitur Christus est ludibrium apud suos Christianos (sic enim volunt appellari) & Cain occidit Habel sine fine, & abominatione Satanæ nunc maximè regnat, opus est hunc Articulum quam diligentissimè tractare & Satanæ opponere, sive simi infantes, sive Eloquentes, sive docti, sive indocti, oportet n. hanc petram clamari si omnis homo taceret, ab ipsis petris seu lapidibus. Quâre & ego meum officium libenter præsto, & hunc Commentarium verbosissimum emitti permitto, ad excitandos fratres in Christo adversus Satanæ machinas & malitiam ; qui his novissimis & extremis momentis, in tantam rabiem versus est, contra hanc famam Christi cognitionem, denuò resuscitatam, ut sicut haec teneat homines dæmonibus obfessi & furiosi visi sunt, nunc ipsi dæmones videantur, ab aliis pejoribus dæmonibus obfessi, & superdæmonorum furorem furere. Magno scilicet argumento, quod hostis ille veritatis & vitæ, sentit sibi imminere de proximo diem illum, horribilem suæ quidem perditionis, amabilem verò nostræ redemptionis, qui finis erit tyrannidis ejus. Non enim frustra sic concussis omnibus suis membris & viribus conturbatur, veluti fur vel adulter aurorâ surgente, & eum prodente deprehensus. Quis enim unquam audivit (ut papæ abominationes fileam (tanta simul monstra prorupisse, quanta his diebus videmus, vel in solis Anabaptistis? in quibus verè Satan, tanquam extremum halitum regni sui efflatus, horribilibus motibus suos ubiq; exagitat, & quasi vellet

Iet per eos subito, non solum seditionibus orbem subvertere, sed etiam per innumeratas sectas totum Christum cum Ecclesiâ devorare. Non sic sicut & furit in alias hominum vitas vel opiniones, puta adulteros, fures, homicidas, perjuros, impios, sacrilegos, incredulos. Imò his pace datâ, in atrio suo suavitè palpat, & omnia indulget. Sicut oī m in Exordio Ecclesiæ, omnes totius orbis Idolatrias & religiones, intactas & quietas esse non solum passus est, sed etiam magnificè fovit; Unius verò Christi Ecclesiam & religionem, undiq; vexavit. Postea cunctis hæreticis pacem permittens, solam Catholicaam doctrinam turbavit. Ita & hodiè nullum est ei negotium, præter hoc unum & suum semper proprium, nostrum Christum (qui est justitia nostra sine operibus nostris) persequi, sicut de eo scriptum est, tu insidiaberis Calceo ejus. Sed non tam contra istos, quam propter nostros, prodeunt istæ nostræ cogitationes in hanc S. Pauli Epistolam, qui mihi in Domino vel gratias agent pro meâ diligentia, vel ignoscant meæ impotentia & temeritati. Impiis verò valdè nollem ista probari, sed tantum per ea cum suo Deo irritari, cum sint (meo magno sudore) illis tantum tradita; quibus ipse Paulus eam Epistolam scripsit, scilicet perturbatis, afflictis, vexatis & tentatis (hi enim soli ea intelligunt) in fide miseris Galatæs. Quia tales non sunt, audiant Papistas, Monachos, Anabaptistas & alios multos infinitæ sapientiae & religionis propriæ Magistros, nostraq; fortiter contemnant, neq; intelligere carent. Conspirant namq; Papistæ & Anabaptistæ hodie in unam hanc sententiam concorditer contra Ecclesiam Dei (etiamsi dissimulent verbo) quod opus divinum pendeat ex dignitate personæ. Sic enim docent Anabaptistæ, Baptisma nihil est, nisi persona sit credens. Ex hoc principio (ut dicitur) necesse est sequi, omnia opera Dei nihil esse, si homo

782 DE SNCRETISMO PSEUDO-APOSTOLICO.
non sit bonus. Baptisma autem est opus Dei, sed homo malus facit, ut non sit opus Dei. Ex hoc ultra sequitur, Conjugium, Magistratus, servitus, sunt opera Dei, sed quia homines sunt mali, Ergo non sunt opera Dei. Solem, lunam, terram, aquas, aërem & omnia homini subdita, habent impii, sed quia impii, non pii, ergo, sol non est sol, luna, terra; aqua, aér, non sunt quod sunt. Ipsi Anabaptistæ habuerunt corpora & animas, ante suam rebaptisationem, sed quia non fuerunt pii, ergo non habuerunt vera corpora & animas. Item, parentes eorum non fuerunt veri conjuges (ut fatentur) quia non fuerunt rebaptisati, ergo ipsi Anabaptistæ omnes sunt spurij, & omnes eorum parentes fuerunt adulteri & scortatores. Nihilominus tamen ipsi hæreditant suorum parentum bona, cum sese fateantur esse spurios & exhæredes. Quis hic non videt in Anabaptistis esse non obsecros homines, sed dæmones ipsos à prioribus dæmonibus obsecros? Sic & Papistæ, non cessant urgere usq[ue] hodie, opera & personæ dignitatem contra gratiam, & fratres suos Anabaptistas (saltē verbo) fortiter juvare. Caudis enim sunt conjunctæ istæ vulpes, sed capitibus diversæ. Fingunt enim sese foris magnos hostes illorum, cum tamen intus verè idem sentiant, doceant ac defendant contra unicum illum Salvatorem Christum, qui solus est justitia nostra. Hæreat igitur, qui potest in hoc uno articulo. Coeteros qui naufragia faciunt, sinamus ferri, quò mare & venti volunt, donec ad navem redeant, vel ad littus eratent. Summa & Finis querelæ est, nullam sperare quietem, aut finem querelæ, donec Christus & Belial non conveniunt. Generatio præterit, generatio advenit; si cadit una hæresis, mox surgitalia, quia diabolus non dormit neq[ue] dormitat. Ego (quoniam nihil sum) qui in Ministerio Christi fui jam ^{20.} annis, vere possum testari, me plus quam viginti seculis esse petitum, quarum

quarum aliquæ Penitus corruerunt, aliquæ adhuc velut infestorum membra palpitanit. Sed indiēs novas sulcitat Satan, Deus ille factiosorum hominum. Et proximè hanc, quam minimè omnium prævidissem aut sperasssem, scilicet eorum, qui docent, Decalogum tollendum ex Ecclesiā, nec homines per legem terrendos, sed per Christi gratiam suavitè monendos esse, ut impleatur illud Prophetæ Micheæ, verum non arguitur vir, non stillabis supernos. Ac si nesciamus, aut nunquam docuerimus, afflictos & contritos spiritus, esse per Christum erigendos. Duros verò Pharaones, quibus frustrè prædicatur Gratia Dei, per legem esse terrendos. Cum & ipsimet cogantur fingere, Revelationes iræ super malos & incredulos. Quasilex aliud sit, aut esse possit quam revelatio iræ: tanta est cæcitas & superbia istorum ἀνθρώπων τῶν hominum. Oportet igitur Ministros verbi certos esse, si fideles & prudentes haberi volent in illo diē Christi, S. Pauli vocem non esse futilitè dictam, aut de re nihili Prophetatam, oportet hæreses esse, ut qui probati sunt, manifestifiant. Sciat inquam minister Christi, donec purè Christum docebit, non defuturos homines perversos, qui Ecclesiam perturbare studeant, etiam ex nostris. Atq; hâc consolatione sese obfirmet, esse nullam pacem inter Christum & Belial, seu inter Semen Serpentis & Mulieris, immo gaudeat sese pati sectas & seditiones istos Spiritus, perpetuò sibi succedentes, quia gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, qui invenimus stantes & pugnantes ex parte seminis mulieris, contra Semen serpentis, mordeat ille sanè calcaneum nostrum, nec cesset mordere, Nos vicissim non cessabimus contundere caput ejus per Christum principem contritorem ejusdem, benedictum in secula! Amen!

§. 4. Atq; ut B. Lutherus noster recenset varios circa Articulum

culum justificationis corruptelarum modos: Idololatris & operariis omnibus opponit Antinomos, Pontificios verò & Anabaptistas caudis connectat. Et deinceps in ipso Commentario expressius Romanenses doctores conferat cum Pseudo-Apostolis; ita mihi nunc animus est Dei ope, recentiores controversias circa hunc eundem articulum, imprimisq; Syncretisticas exhibere brevissimis positionibus.

§. 5. Solā Dei Gratia sine respectu ullius meriti nos Justificari; Et mereri nos ipsos remissionem peccatorum adeoq; propriis meritis gratiam consequi, opposita sunt æq; falsa, quorum prius Sociniani, posterius Pontificij statuunt. Nos v. docēmus meritariam justificationis causam esse solam obediētiā Christi, cum activam tum passivam, cuius solius merito remissionem peccatorum consequimur & Corā Deo justi constituimur. Pudeat etiam Musculum Calvinianum in LL. CC. qui cum Socin. Smalzio & nonnullis Pontificiis, affirmat Deum, etiam absq; Christo homines in gratiam recipere ac justificare potuisse. Sic enim oportebat Christum pati, Luc. 24: 26.

§. 6. Apprehendimus autem Gratiam Dei ac meritum Christi Sola Fide, quippe quæ causa organica nostræ justificationis est. Contra Socinianos, qui fidem aliquam causam sine quâ non faciunt, & Arminianos, qui fidem pro Conditione aliquâ habent fœdere Evangelico præscriptâ. Nec non Pontificios, qui fidem per modum dispositionis justificare asserunt, negantes insuper nos solâ fiduciâ in Christum justificari, & anathema nobis fulminantes, Concil. Trid. Sess. 6. can. 112.

§. 7. Propositio igitur: Sola fide Justificamur; non est antiquanda, aut in gratiam alicujus abjicienda, q. res non magni momenti. Contrâ Marcum Ant. de Dominis, & Ges. org. Cassandra, istam phrasin qui cavillantur: Ideoq; hic in suâ Consult. in Aug. Conf. Art. iv. pag. mihi 12. particulam Sola omitti debere

debere svaldet his verbis. Quare multis eruditis & piis viris satius videtur, ut in concionibus popularibus vox illa Sola pretermittatur. Quasi verò 1, Lutheri versio fuerit impertinens 2. Aut in negotio tam arduo, veritas sibi semper non foret similis. Præsertim cum ejus vocis intellectus simplex, nullis subtilitatibus nisi studio quæsitis impediatur.

§. 8. Fides autem salvifica, non est ipsa obedientia mandatis divinis præstata, sed ab his differt ut causa ab effectu suo. Contra Socinianos, Remonstrantes, ut & Weigelianos, quorum hi Eadem definiunt, per imitationem & vitam Christi.

§. 9. Nec fides illa justificans est meritum, vel opus, vel moralis quædam conditio, nec quâ actus noster & dicitur ipsa creditio, spectatur à Deo in negotio justificationis; sed unicè quâ Organon, quo amplectimur Christi meritum, idq; nobis applicamus. Cont. Phot. Armin. imprimisq; Calixtum, qui fidem in Christum ut conditionem aliquam lege positiva Christi requisitam hic respici, quâ Deus à nobis stipulatur observationem ejus quam ponit, conditionis, asserit in Epit. Theol. pag. 68.70.

§ 10. In Negotio itaq; justificationis & salutis nostræ fides quando nobis imputari dicitur ad justitiam, non actum ipsum credendi, sed ipsum objectum suum Christum respicit: nam fides illa quâ credimus, vel actus fidei, est & manet tantum Organon seu instrumentum justificationis, non verò fit materia imputationis: Fides enim quæ creditur, vel objectū quod creditur, obedientia scilicet Christi utraq; imputatur credenti ad justitiam; ut ita fides non ut qualitas quædam, sed relativè solum, seu vi ~~con~~relati sui, in quod fertur, hoc est, meritum Christi, justificet. Contra Socin. & Arminianos.

§. 11. Fides ergò, cui adscribitur justificatio, nequaquam ipsa

ipsa B. opera simul complebitur, ac ne quidem bonum propositum; sed iisdem prorsus contra distinguitur, ita ut hæc à justificatione planè excludantur. Contra Episcopium de proposito multa differentem; & *Calixtinos*, propositum Charitatis Dei & proximiante justificationem cum fide prærequiri assertentes Vid. Disp. Hornej.

§. 12. Propositum diligendi Deum & præcepta ejus observandi, non est causa sine quâ non, aut conditio sub quâ homo justificatur & æternæ salutis hæres ab initio scribitur, sed justificationis consequens. *Contra eosdem.*

§. 13. Cœterū, quando justificatio dicitur sola peccatorum remissio, non excluditur imputatio justitiae Christi à justificationis Formali, absit longissimè, quia absolvitur 1. προσέτει 2. ἀφαιρέσει: actu positivo justitiae Christi, & privativo, remissione peccatorum: sed saltē Renovatio & Sanctificatio excluduntur. *Contra Concil. Trid. Sess. vi. c. 7. & Cassand. Art. 4. in Aug. Conf.* qui justificationem nostram in duobus consistere ait: *Remissione sc. & Renovatione.*

§. 14. Justificatio porrò, non est nuda justihabitio vel absoluta peccatorum remissio & qualiscunq; justitiae loco perfectæ justitiae acceptatio, sed simul vera & realis imputatio justitiae Christi. *Contra Socinianos*, justificationem meram declarationem esse dicentes. Et *Arminianos*, distinguentes inter id quod justificat & propter quod.

§. 15. Neq; fides justificat, quatenus Coniunctam habet Charitatem, ut *Interimista* somniant: neq; fides in hoc actu consideratur ut per Charitatem formata, ut *Grotius* vult. Neq; probabilitè hic disputari conceditur. *Contra Novatores recentiores.*

§. 16. Nec justificatio tamen retinetur bonis operibus nostris, sed solummodo per fidem. *Contra Majoristas*, per B. opera

DE SYNCRETISMO PSEUDO-APOSTOLICO, 787
opera retineri justificationem contendentes. Nec non Novatores, studium sanguinoniam, esse ad vitam æternam necessarium docentes.

§. 17. Qui aliam rationem salutis Adultorum, aliam Infantum communiscuntur, horum sine operibus; istorum autem non sinè iisdem, ita tamen ut excipiantur adulti in agone primum conversi, tempus bene operandi non habentes, nudæ Phantasie imperio regnantur.

§. 18. Justificationis item unus idemq; modus eademq; ratio in utroq; Testamento est, adeò ut manifestatum fuerit in V. T. de persona Redemptoris, an Homo, an Angelus, an Deus foret? Contra Novatores & Hugonem.

§. 19. Quæ causæ & media vel conditiones sunt justificatio-
nis nostræ; eadem & non aliæ causæ sunt *Salvationis* nostræ,
seu consequendæ vitæ æternæ. Contra Pontificios, primam sa-
lutem gratuitam dicentes, salutem verò ultimam, seu com-
pletam meritis adscribentes, expressè contra antecessorem
Papæ S. Petrum Apostolum, ut illi gloriantur, sic enim ille i.
Pet. 1:5. *In virtute Dei custodimini per fidem ad salutem.* Conf. Decl.
Form. Concord. ut & Contra Novatores Hornejum & socios, qui
necessarium quid esse ad salvationem, quod non sit necessa-
rium ad justificationem utpote Renovationem & Sanctificationem
vitæ statuunt.

§. 20. Quemadmodum ergo Remisso peccatorum & justifi-
catione solâ fide apprehenditur, ita & vita æterna, juxta expre-
sum tenorem Aug. Conf. Art. vi. ex Ambroso: ut qui credit, Sal-
vus sit sine opere solâ Fide. Contra eosdem. Calixtus enim studium
pietatis homini salvando necessarium esse ad salutem. Horne-
jus B. opera conditionem esse statuit, super quâ suspensa est
vitæ æternæ possessio.

§. 21. Propositio igitur: Bona Opera necessaria
sunt ad salutem, quia in solidum erronea est Pseudo-Apo-
stolica,

stolica, Syncretistica, & in libellis nostris symbolicis absolutè
damnata quoad $\lambda\epsilon\gamma\mu$ simul & diabolus, ideoq; non est nunc de-
nuò à Novatoribus ex orco revocanda, pingenda, interpo-
landa, aut ullo prætextu excusanda, sine manifesti schismatis
reatu. Interim tamen distinctæ manent altioris indaginis ho-
minibus propositiones: B. opera sunt necessaria Salvando: &
B. opera necessaria sunt ad salutem: quas Novatores astutè
ne dicam impiè confundunt.

§. 22. Concludo igitur, quod B. opera neq; ut causa sine
quâ non, neq; ut meritum, vel medium, neq; ut Conditio, neq;
ullo alio respectu aut modo sunt, aut dicenda sunt Necessaria
ad salutem, maximè quia talis locutio exacte damnata est ab
Apostolis in Pseudo-Apostolis. Confer prægnantissimas ratio-
nes descriptas in Declar. F. Concordiæ, pag. m. 704. seqq.

§. 23. Controversiæ de Remissione Peccatorum & Justifi-
catione cum Pontificiis nobis intercedentes, non sunt liberæ;
sed fundamentales, ac ejusmodi, de quibus transigere nobis
non liceat; nisi unâ nobiscum juxta τὸν καρόνα incedere velint.
Conf. quæ scripsi de hâc controv. cum Pontif. in Babylone Ma-
gnâ. Ad complendas pagellas conductit iterum Dn. Wigand de
Neutralismo verba in ord. seqq. allegare, prætermisis quæ
exempli loco addit de stellâ Magorum & propagatione animæ
pag. 40. seqq. Deinde sunt in Sacris præcipue Articuli Fidei
qui sunt & perspicui & immutabiles, adeo ut in iis Neutrali-
tas nulla concedi possit. Hoc est, Deus in genere humano, con-
ditio ad sui imaginem à quo agnosciri & celebrari hic vult & in
futura vita, certam, claram & perpetuam doctrinam ipsem et
revelavit, de sua essentia & voluntate, quantum ad illam
sui noticiam & celebrationem satis, & animæ nostra salu-
tem necessarium fuit. Hanc doctrinam non ita involvit tene-
bris,

bris ut nemo eam intelligere, aut recte explicare possit. Quid enim, si foliis sibyllinis, quod dicitur, similes foret, nobis professer? sed clare & perspicue eam tradidit, ne ullus homo de obscuritate causari possit. Miraculis etiam & testimonio plurimis, qualia nulla Religio unquam habuit, eam doctrinam ornavit & confirmavit. Et in hac voce divina omnes per omnibus aetatis acquererunt, hoc est, statuerunt se juxta istam patens factam Dei voluntatem habere justitiam & vitam, & hac fide Deum celebrarunt, invocarunt, patientiam in tribulationibus & ex rumnis praestiterunt. Posterioritatem etiam re Dei informarunt, non in somniis fanaticis, sed in vera doctrina, a Deo manifestata, omnes etiam homines in toto orbe terrarum, ut postea dicetur, ad eam vocem coelestem alligavit Deus. vocatur autem id verbum Divinum, in quo notitia & gloria Dei & animae nostrae salus continetur, Mysterium, eoque quod tantum est sapientia divina non humana, hoc est, non est a natura nota. Etsi enim de lege aliqua scintillæ in homine adhuc sunt reliquæ, quæ illustriores haud dubie fuissent, si integritas naturæ permanisset, tamen de essentia Dei vera, de voluntate Dei erga nos peccatores, de justitia sine lege, de invocatione in nomine Mediatoris, de sustentatione in cruce, in morte, de resurrectionis modo, de nigre vita æternâ, nihil habet cogniti, nisi Deus ex arcana sua sede prodiens, ista omnia patescisset. Quare etiamnum ista coelestis sapientia & salutaris doctrina ex hoc fonte baurienda est. Declaravit autem immensam suam misericordiam

790 DE STNCRETISMO PSEUDO-APOSTOLICO:
cordiam Deus, quod non solum ipse hanc admirandam & ar-
canam sapientiam ex cœlo protulit, verum etiam ne apud
posteros oblivione periret, & ipsi quasi coeca nocte navigan-
tes nihil de ea doctrinatenerent, per organa sua peculiariter
ad id excitata, in certa quædā monumenta, videlicet Prophe-
tica & Apostolica referri curavit, ex quibus omnibus homi-
bus toto orbe existentibus, ea doctrina innotescere posset, &
ista ratione durare usq; ad mundi finem. Ideo mirabili pla-
ne modo, cum soepe tyranni exitium libris Propheticis &
Apostolicis igne & ferro machinarentur, omnibus atatibus
tamen conservavit, & subinde doctores pios & saluta-
res excitavit, qui, si quando per Diaboli membra veritati &
veris cultibus per traditiones humanas vis facta est, illas
corruptelas à verbo divino, quasi nebulas à sole discusserunt
& removerunt, sanamq; interpretationem restituerunt. Est
hac doctrina ejusmodi, ut sine ea nemo Deum recte agno-
scere, vel invocare, vel glorificare, vel justitiam, spiritum
sanctum & vitam consequi posset. Quia propter non
licebit in hac doctrina cœlesti seu articulis fidei cuiq; ho-
mini ἐπέχειν, seu quiddam ex iis Medium & Adiaphoricum
facere, sed omnino necesse est, eam veritatem scire & am-
plieari, & quod ei non est consentaneum, tanquam errone-
um & blasphemum aversari ac repudiare. Qui autem sint
isti articuli, super vacaneum puto pluribus hoc loco com-
memorare. Et sunt in Symbolis, Apostolico, Niceno &
Athanasiano dilucide comprehensi, quos judicamus & credi-
mus

DE SYNCRETISMO PSEUDO-APOSTOLICO. 791
muscum perpetuo sensu Propheticorum & Apost. scriptorum congruere. Nunc igitur aliquot causas perstringemus, quare non liberum sit in his articulis ambigere vel medium quandam sententiam sectari.

Primaratio est, quia Deus ipse illud verbum revelavit aq. omnes omnium populorum homines mandato immutabili obstrinxit, ut pariter hoc verbū amplectantur, discant, confiteantur. Deut. 4. Non addetis ad verbum, quod loquor vobis, nec auferetis ex eo. Custodite mandata Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis Deut. 5. Non deelinabitis neq; ad dexteram neq; ad sinistram, sed per viam, quam præcepit Dominus vester, ambulabis, ut vivatis, & beneficet vobis. Item Deut: 12. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino, nec addas quicquam nec minuas. Hujusmodi sententia sæpe alias repetitæ sunt. Sic Josua alligatur ad verbum & præcipitur ei, ne volumen legis deponat ex manibus, perpetuoq; in ipso meditetur. Tradebat enim populo Israelitico Deus verbum certum atq; perspicuum, non perplexum aut anigmaticum, quod omnes volebat & intelligere & sequi quicunq; huic cœtui sibi placenti, se aggregare decrevissent. Et Prophetæ ostendunt, se vocem Dei adferre & propagare, quare postulante, ut omnes huic voce tanquam divina de cœlo sonanti sine tergiversatione aut suspensione auscultent. Esaias statim in ipso exordio fictionat, ut cœlum ac terram in testimonium vocet. Audite, inquit, cœlum & terra que Dominus locutus est. Item cap. 59. Hoc est fædus meum cum eis dicit Dominus Spiritus meus, qui est in te, & verba mea, que posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui dicit Dominus, à modo & usq; in sempiternum.

In novo Testamento ipse pater cœlestis, testimonium filio perhibens, hoc mandatum sancit. Clare enim ex nube eam vocem profert, hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacitum est. Ipsum Audite, Ardua sane concio quam ipsa Majestas divina ex altissimo suggesto, nempe ipso cœlo, & ex sua arcana sede habet, deq; rebus omnium maximis &

gravissimis

793 DE SYNCRETISMO PSEUDO-APOSTOLICO.
gravissimis. Exhibit enim toti mundo, juxta promissionem factam his
paucis verbis Messiam summo eum eulogio ornat. Primum ejus per-
sonam & dignitatem describens, hic est, inquit, filius meus, non ad-
optione, ut nos per Christum facti sumus omnes, quoniam in eum cre-
dimus, sed unigenitus, coeternus & coessentialis Patri, qui nunc ad-
mirando Dei consilio & opere unitus cum humana natura ibi pre-
sens sit. Deinde etiam de officio ejus commonefaciens inquit, ipsum
audiendum. Habet igitur quod ex decreto Majestatis divinae ad ho-
mines deponat, hoc est, necesse est eum Doctoris officio fungi. Et si-
mul mandatum caeleste est, hunc audite, quo omnes homines in toto
orbe terrarum ad hujus unice personae vocem alligantur. Huic enim
soli secreta Dei proferenda & manifestanda commissa esse. Quia de re
autem concionatus sit, conciones ab Evangelistis collectae palam
faciunt, videlicet de vera Dei cognitione quod ad essentiam & volun-
tatem atinet, de peccato, de justitia, de resurrectione, de vita, de re-
gno spirituali ac perpetuo Christi, de verainvocatione, & reliquis cul-
tibus Deo praestans. Huc pertinet Psal. 2. Ego autem constitutus sum
rex ab eo super Sion montem sanctum ejus, praedicans praeceptum ejus.
Item osculamini filium, ne quando irascatur Dominus & pereatis de
via iusta. De Apostolis vero inquit Christus, qui vos audit, me audit.
Nam emittebat eos in totum mundum, non ut novas opiniones, ex suis
cerebris confitas, spargerent, sed ut insignes & perpetui testes doctri-
ne & meriti Christi forent. Hae igitur autoritate ipsos propter cer-
ritudinem circundat & vult eos a cunctis audiri, non aliter quam si
ipsem de celo eadem verba loqueretur, que Apostoli in suo ministe-
rio. Ideo dicit alio loco, non vos ejus qui loquimini, sed spiritus Dei,
qui in vobis est. Eamus ob causam etiam hi concionatores Apostolorum
nomen sibi vendicant, & clare confitentur, se servos esse Christi. Paulus
bac fiducia usus inquit, si quis aliud Evangelium vobis praedicaverit,
quam nos, Anathema sit. Et multis gravissimis cladibus supissime
Deus contemptum sui verbi & defectionem ad opiniones gentium, quam
prophetæ fornicationem vocant, nempe vocabulo longe fædissimo, ul-
tus est.

Ad

RESPONDENTEM

Opponentibus se huic themathi Theologico:

Politissimum Dn. BENEDICTUM LUDENIUM,

W-Gothum, amicum & Commilitonem dilectum:

Fœmina si pulchram capiens à conjugé gemmam,

Prægemmæ nimio spernat amore virum;

Ecquis erit, qui non hanc exsecretur, & omni

Dignam odio, dignam supplicioq; putet.

Ast, nos iste notat translato nomine sermo,

Plenaq; perfidiæ pectora nostra quatit:

Innumeris qui dum donis cumulemur in horas,

Præferimus dandi munera sumpta Dœo?

Nos igitur pudeat nostris adscribere donis

Vitam, quæ unius est sanguine parta D.E.I.

L. M^g

P R A E S E S.

Ornatissime LUDENI, Amice perdilectè.

Habuisti proximo autumno egregias commendatitias ad me scriptas
ab amplissimo Præsule Gothlandorum, affini meo honoratissimo, &
meruisti illas, quia aliquo tempore ibi specimen virtutis pulchrum de-
disti. Deberem ego nunc Tibi rerum similes, quod hic de pulchra vi-
vendi ratione nihil remisisti: at hoc temporis punctum non sinit me in
justam commendationem effundi; & neq; Chartula ipsa videtur pro-
lixia vota ferre. Quo autem breviora sunt hæcce mea, eo puta eadem
esse calidiora ac cuncta in tui amore ac ornatum scripta. Vale.
Scripsi festinanter Aboæ 12. Maij, 1674.

P. Bang D. & Prof.

Præstantissime & literarum cultura politissime

Dn. RESPONDENS Sympatriota suavissime.

Quam jucunda & suavis conversatio tua fuerat, quantoq; necessi-
tudine mibi conjunctus fuisti cur dissimulem? cum tu ipse bujus be-
ne sis conscius: Proinde quamvis affectus mutuus atq; reciprocus in
ipso etiam silentio sua capere potuisset incrementa: verum tamen ne
ingra-

in gratia me amoris tui subeat recordatio, non possum non hisce paucis li-
neis, egregiis tuis conatib⁹, atq; in sublimibus artibus eximio gratulari
profetū, quippe qui materiam non vulgarem atq; humilem, verū nobis
lēm. Sex cœlesti doctrina petitam, contra falsa hæreticorum dogmata,
tibi defendendam susceperas. Ceptis itaq; firmiter insta, frustra enim
sibi persuadebit adversarius, naviculam banc suam Christum, ab exor-
dio mundi procellis satis iactatam, aliquando desertum ire, quin po-
tiū in tutum quondam eam transvehet portum. Nam quamvis turbu-
lenta tempestate Ecclesia, & quibusvis temptationum fluctibus jaetetur
pulseturq; naufragium tamen facere non potest, quia Angelum istum
federis habet gubernatorem. Magis itaq; virtute atq; animo savissi-
me LUDENI, cum in via es, & tramitem quem insistis firmo pede
decurre; difficiles quidem aditus doctrina spectantibus offert, hos quo-
niam superasti, que restant Leviora duc, cum ejus cultores, perpetua
requies, laus decusq; manent. Quid? homines quam plurimi ut rem
faciant augeantq; quos non labores, incommoda, molestias, subeunt?
quot quantisq; terrâ marig, periculis se objiciunt, ut eâ lucentur,
que fluxa sunt, & in casu posita, ha autem opes quae doctrinâ paran-
tur nullis subiectas sunt casibus, possessoresq; suos lato, & lato tramite
ad nominis eternitatem ducunt. In summis calamitatibus, bello, in-
cendio, naufragio perpetui & fidissimi comites sunt. Vale.

Hæc festinanter Dn. RESPONDENTI reliquit
BENEDICTUS CLEANDER W-Gothus.

Dum Sophie secreta sacræ rimaris Amico, Hoc quia nūc rētas gnav⁹ perdocte Ludeni,
Et bibis ex vivo flumine cauto aquas. Posthab. tis aliis Sacra verenda colis.
En fontem libas purū quia spernere discis Gratulor utq; queas p̄fixā attingere metā,
Pseudo-Prophetarum dogmata vana pius App̄cor: adspiret, quem venerare Deus!

Amico affectu adposuit
HAQVINUS OTTRIIN. W-Gothus.

Cum singularem affectum tuum erga me ex illo tempore quo infor-
matione tua gaudere cœpi, considero, tantum illum esse deprehen-
do, ut vix eundem demereri possim, neque quicquam habeo quod tibi
pro tanto beneficio reponam, nisi magni aestimes animum benevolum
obedientiamq; Deum igitur Ter Opt. Max. submisso precor, ut stu-
diis tuis sicuti hactenus ita in posterum benedicat, convertatq; eadem
in laudem Dei, Ecclesie ac Reipubl. utilitatem, in tuam tam æternam
quam temporalem incolumitatem. Vale.

Sic Politissimo & fidelissimo Praeceptoris suo paucissimis hisce votet.
CHRISTOPHORUS ENCKEL.